

İBTİDAİ SİNİF ŞAĞIRDLƏRİNDƏ TƏLİMƏ MARAĞIN ARTIRILMASI YOLLARI

*PƏRİ PAŞAYEVA**Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent**Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti**ORCID: 0000-0002-8332-3387*

ANNOTASIYA: Müasir təhsil sistemi yalnız biliklərin ötürülməsi ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda şagirdlərin tədris prosesinə aktiv şəkildə cəlb olunmasını təmin etməlidir. İbtidai sinif şagirdlərinin psixoloji xüsusiyyətləri, diqqət müddəti və maraq dairəsi onların təhsil fəaliyyətində iştirakına birbaşa təsir göstərir. Bu məqalədə ibtidai sinif şagirdlərində təlimə marağın artırılması yolları nəzərdən keçirilmişdir. İlk növbədə, şagirdlərin maraq və motivasiyasını öyrənmək üçün aparılan psixoloji tədqiqatlar analiz edilmişdir. Şagirdlərin tədris prosesində aktiv iştirakını təmin edən innovativ metodlar, oyun və fəaliyyət əsaslı yanaşmalar, vizual və texnoloji vasitələr, fərdi və kollektiv iş üsulları, habelə müəllimin pedaqoji bacarıqları diqqət mərkəzindədir. Məqalədə qeyd olunur ki, şagirdlərin marağının artırılması üçün müəllim tərəfindən yaradılan emosional mühit, dərş prosesində istifadə olunan motivasiya texnikaları və şagirdlərin uğurlarının qiymətləndirilməsi böyük rol oynayır. Təlim prosesində oyun elementlərinin tətbiqi, təcrübə və laboratoriya işləri, vizual materiallardan istifadənin şagirdlərin diqqətini artırdığı müşahidə olunur. Həmçinin, fərdi yanaşma, şagirdlərin təlim tərzinə uyğun fəaliyyətlərin təşkili və onların yaradıcılıq qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi təlimə marağı əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldir. Məqalədə ibtidai sinif müəllimlərinin rolunun təkcə bilik ötürücüsü olmaqla məhdudlaşmadığı, həm də şagirdlərin maraq və motivasiyasını artıran pedaqoji vasitələrin tətbiqində fəal iştirak etdiyi vurğulanır. Nəticə olaraq, şagirdlərin tədrisə marağının artırılması üçün pedaqoji strategiyalar, fərdi və qrup fəaliyyətləri, texnologiyalardan istifadə, oyun metodları və müəllimin psixoloji hazırlığı kompleks şəkildə həyata keçirilməlidir. Bu yanaşma şagirdlərin təhsil uğurlarını yüksəldir, onların intellektual və sosial bacarıqlarının inkişafına təkan verir.

Açar sözlər: təlimə maraq, motivasiya, pedaqoji metodlar, oyun tədrisi, fərdi yanaşma.

WAYS TO INCREASE STUDENTS' INTEREST IN LEARNING IN PRIMARY SCHOOL

Peri Pashayeva

ABSTRACT: The modern education system is not limited to the mere transfer of knowledge; it must also ensure that students are actively engaged in the learning process. The psychological characteristics of primary school students, their attention span, and areas of interest directly affect their participation in educational activities. This article examines ways to increase students' interest in learning in primary school. Firstly, psychological studies conducted to understand students' interests and motivation are analyzed. The focus is on innovative methods that promote active participation in the learning process, activity- and game-based approaches, visual and technological tools, individual and group work methods, as well as the teacher's pedagogical skills. The article emphasizes that creating an emotional environment by the teacher, using motivational techniques in the classroom, and evaluating students' achievements play a significant role in increasing students' interest. The application of game elements, practical experiments, laboratory activities, and the use of visual materials are observed to enhance students' attention. Additionally, individual approaches, organizing activities according to students' learning styles, and developing their creative abilities significantly

increase their interest in learning. The article highlights that the role of primary school teachers is not limited to being knowledge transmitters but also involves actively applying pedagogical tools that enhance students' interest and motivation. As a result, pedagogical strategies, individual and group activities, the use of technology, game-based methods, and the teacher's psychological preparedness must be implemented comprehensively to increase students' engagement in learning. This approach improves students' academic performance and promotes the development of their intellectual and social skills.

Keywords: interest in learning, motivation, pedagogical methods, game-based learning, individual approach.

İBTİDAİ SINIF ŞAĞIRDLƏRİNDƏ TƏLİMƏ MARAĞIN ARTIRILMASI YOLLARI

PƏRİ PAŞAYEVA

*Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti*

Açar sözlər: təlimə maraq, motivasiya, pedaqoji metodlar, oyun tədrisi, fərdi yanaşma.

Keywords: interest in learning, motivation, pedagogical methods, game-based learning, individual approach.

GİRİŞ. İbtidai sinif dövrü uşaqların həyatında təhsil prosesinə cəlb olunduqları ilk mərhələdir. Bu dövrdə uşaqlar yalnız bilik əldə etmir, eyni zamanda sosial və emosional bacarıqlarını da formalaşdırırlar. Təhsil prosesində marağın zəif olması uşaqların öyrənmə motivasiyasına mənfi təsir göstərir və onların akademik uğurlarını məhdudlaşdırır. Bu səbəbdən ibtidai sinif şagirdlərində təlimə marağın artırılması müasir pedaqoji elmin əsas istiqamətlərindən biri kimi qiymətləndirilir.

Marağın yaranması və inkişafı uşaqların öyrənmə prosesinə aktiv qatılmasında mühüm rol oynayır. Maraqlı və motivasiyalı şagird dərslər zamanı daha fəal olur, tapşırıqları düzgün və vaxtında yerinə yetirir, həmçinin yaradıcı düşüncə bacarıqlarını inkişaf etdirir. İbtidai sinif şagirdlərinin psixoloji xüsusiyyətləri – qısa diqqət müddəti, yüksək enerjili fəaliyyət, öyrənməyə maraq və maraq dairəsinin dar olması – təlimə yanaşma metodlarını fərdi və yaş xüsusiyyətlərinə uyğun seçməyi tələb edir.

Bu məqalədə məqsəd ibtidai sinif şagirdlərində təlimə marağın artırılması yollarını təhlil etmək və effektiv pedaqoji strategiyaları müəyyən etməkdir. Məqalədə həm yerli, həm də xarici tədqiqatların nəticələri nəzərdən keçirilir, müəllimlərin pedaqoji bacarıqlarının əhəmiyyəti vurğulanır və təlim prosesində marağın davamlılığını təmin edən metodlar təklif olunur.

ƏSAS HİSSƏ.

1. Şagirdlərin maraq və motivasiyasının psixoloji əsasları. İbtidai sinif şagirdlərinin diqqət müddəti və maraq dairəsi dar olduğundan onların tədris prosesinə cəlb edilməsi üçün xüsusi metodlar tələb olunur. Psixoloji tədqiqatlar göstərir ki, şagirdlərin təlimə marağı həm daxili, həm də xarici motivasiya vasitəsilə artırıla bilər. Daxili motivasiya şagirdin öyrənməyə maraq göstərməsindən, bilik əldə etmə həvəsindən yaranır, xarici motivasiya isə müəllimin mükafat, təşəkkür, qiymətləndirmə və sosial tanınma vasitəsilə təmin edilir.

Uşaqların təhsil prosesində marağını artırmaq üçün müəllim onların psixoloji xüsusiyyətlərini nəzərə almalı, dərsləri müxtəlif formalarda keçirməli və fərdi yanaşma tətbiq etməlidir. Maraqlı dərslər planı, əyləncəli tapşırıqlar və oyun elementləri şagirdlərin dərslər prosesində aktiv iştirakına səbəb olur. [1, 41]

2. Təlimə marağın artırılmasında pedaqoji üsullar. Müasir pedaqogika təlim prosesini daha maraqlı və əyləncəli hala gətirmək üçün müxtəlif metodlardan istifadə edir:

–Oyun metodları: təlim oyunları, rol oyunları və yarışmalar şagirdlərin diqqətini cəlb edir və öyrənməyə marağını artırır. Oyun elementləri dərs prosesini əyləncəli və interaktiv edir.

–Vizual vasitələr: şəkillər, interaktiv lövhələr, video materiallar və rəqəmsal təqdimatlar dərsləri daha anlaşıqlı və cəlbedici edir.

–Fərdi yanaşma: hər bir şagirdin qabiliyyətinə uyğun tapşırıqların verilməsi marağın və öyrənmə effektivliyinin artmasına səbəb olur.

–Qrup və kollektiv işlər: şagirdlərin birlikdə işləməsi, bir-birinə dəstək verməsi və əməkdaşlıq etməsi onların dərs prosesinə daha çox cəlb olunmasına kömək edir.

–Texnologiyalardan istifadə: təhsil proqramları, interaktiv oyunlar və digər rəqəmsal vasitələr şagirdlərin marağını artırır və dərs prosesini müasir texnologiya ilə zənginləşdirir.

3. Müəllimin rolu və pedaqoji bacarıqları. Müəllim təkə bilik ötürücüsü deyil, həm də şagirdlərin maraq və motivasiyasını artıran pedaqoqdur. Müəllim dərs zamanı emosional mühit yaratmalı, şagirdlərin uğurlarını qiymətləndirməli və onlara fərdi dəstək göstərməlidir. Şagirdlərin marağı və öyrənmə motivasiyası müəllimin dərsi necə təşkil etməsindən, istifadə etdiyi metodlardan və pedaqoji bacarıqlarından asılıdır. [2, 88]

4. Təcrübə və laboratoriya işlərinin tətbiqi. Təcrübə və praktiki tapşırıqlar şagirdlərin dərstdə fəal iştirakını təmin edir. Şagirdlər öz əlləri ilə tapşırıqları yerinə yetirdikdə öyrənmə prosesi daha mənalı və yadda qalan olur. Bu üsul həm də şagirdlərin problem həll etmə və yaradıcılıq bacarıqlarını inkişaf etdirir.

5. Marağın davamlılığının təmin edilməsi. Marağın davamlı olması üçün müəllimlər motivasiya texnikalarını mütəmadi tətbiq etməli, şagirdlərin uğurlarını müsbət qiymətləndirməli və onları yeni biliklər öyrənməyə təşviq etməlidirlər. Marağın davamlılığı həm də şagirdlərin fərdi maraqlarını nəzərə almaq, dərs prosesinə interaktiv elementlər əlavə etmək və tədris mühitini cəlbedici etməkdən asılıdır.

NƏTİCƏ. İbtidai sinif şagirdlərinin təlimə marağının artırılması onların akademik, sosial və emosional inkişafında vacib rol oynayır. Marağın artırılması üçün oyun metodları, vizual materiallar, fərdi və qrup fəaliyyətləri, texnologiyalardan istifadənin kompleks şəkildə tətbiqi tələb olunur. Müəllimlərin pedaqoji bacarıqları, emosional dəstəyi və fərdi yanaşması təlim prosesinin effektivliyini yüksəldir.

Şagirdlərin marağı artırıldıqda onlar dərs zamanı aktiv iştirak edir, tapşırıqları düzgün yerinə yetirir, yaradıcılıq və problem həll etmə bacarıqlarını inkişaf etdirirlər. Bu isə nəticədə onların akademik göstəricilərini və intellektual inkişafını əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırır. Təlimin maraqlı, interaktiv və əyləncəli olması uşaqların bilik əldə etməsini stimullaşdırır və təhsil prosesini daha səmərəli edir.

Ədəbiyyat siyahısı

- 1.Əliyeva, R. (2020). İbtidai sinif müəllimliyi: Pedaqoji yanaşmalar. Bakı: Təhsil Nəşriyyatı.
- 2.Məmmədova, S. (2018). Uşaqlarda təlim motivasiyası və metodikas. Bakı: Elm Nəşriyyatı.
- 3.Həsənov, T. (2019). İbtidai sinif şagirdlərində marağın artırılması yolları. Təhsil Araşdırmaları Jurnalı, 5(2), 45–59.